

Din bedrift er økologisk - er den også bæredygtig?

af Marianne Tesdorpf

Der bliver talt og arbejdet med bæredygtighed i mange sammenhænge og bæredygtighed indgår i stigende grad som konkurrenceparameter for forskellige virksomheder.

Bliver de økologiske forbrugere spurgt om økologiske varer er bæredygtige, vil svaret for en stor dels vedkommende være JA! Det er en del af dem sikkert også, men der ligger ingen bæredygtighedsgaranti i økologireglerne.

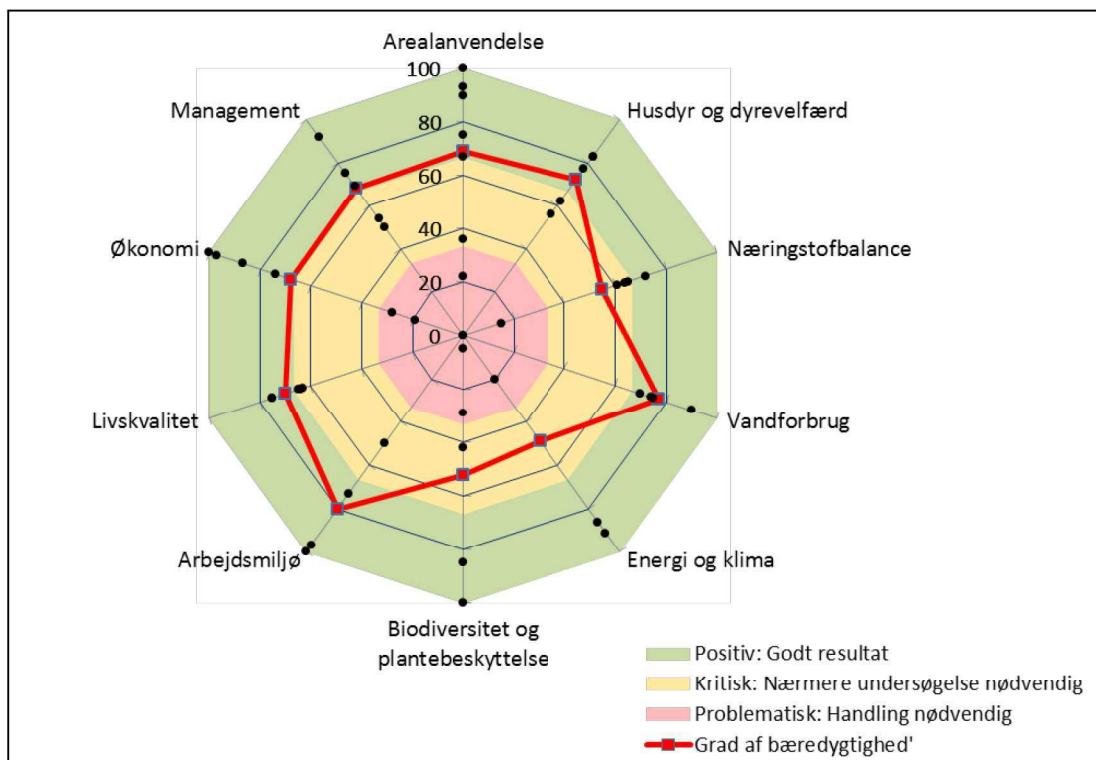
Samme spørgsmål er stillet flere steder rundt om i Europa, hvilket er mundet ud i STOAS projektet, hvor konsulenter og forskere fra 8 EU-lande har været samlet for at afprøve 2 programmer til analyse af landbrugsbedriftens bæredygtighed. Efterfølgende har Videntret valgt at arbejde videre med RISE et schweizisk program.

Hvad er bæredygtighed?

I Brundtlandrapporten fra 1987 er bæredygtighed defineret som det "at skaffe menneskene og miljøet det bedste uden at skade fremtidige generationers mulighed for at dække deres behov". Samme tanke ligger bag bæredygtighed i RISE programmet. Det er en anskuelse af bedriften som en helhed indeholdende miljømæssige, økonomiske og sociale aspekter.

Bæredygtighedsanalyse med RISE

Arbejdet med RISE programmet startede i 1999 på baggrund af en henvendelse fra en Brasiliansk kakao plantage. Der var på det tidspunkt ingen programmer, der kunne beskrive en landbrugsbedrifts bæredygtighed. Siden er programmet videreudviklet og der er lavet 1400 analyser i 40 forskellige

Figur 1. Polygonen viser med den røde streg bedriftens gennemsnitlige resultat for de 10 områder. De sorte prikker er delpunkter inden for hvert område, således at man hurtigt kan orientere sig og finde de kritiske resultater og dem der fungerer godt.

lande. Analyserne dækker alt fra småbrug i Afrika og nomader i Asien til store landbrug og plantager. Hvert land har sine egne nationale referencer, således at det resultat landmanden får præsenteret bliver holdt på mod nationale og sammenlignelige normer.

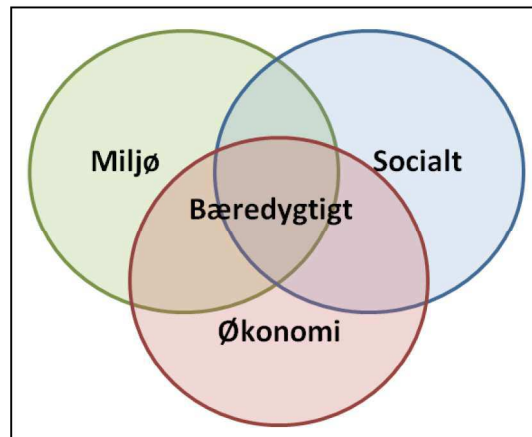
Analysen består af 3 dele. En interviewdel der foregår hos landmanden, hvor der samles oplysninger ind fra alle hjørner af bedriften. En beregningsdel og til sidst en opfølgingsdel, hvor resultaterne præsenteres for landmanden og muligheder og forbedringer diskuteres. Det er oplagt at lave en handlingsplan, der over en årrække vil forbedre nogle af de mere kritiske resultater. Måske skal der eksperter ind over mere komplekse problemstillinger. Resultatet af RISE kommunikerer bl.a. ud ved nedenstående polygon, der sammenfatter bedriftens bæredygtighed på 10 områder.

Rise og bæredygtighedsanalysen giver et godt bud på bedriftens bæredygtighedsstatus. Den giver også et rigtigt godt overblik over hele bedriften. Et overblik vi indtil nu har haft svært ved at præstere. Et overblik, der naturligvis først og fremmest er til gavn for landmanden selv, men også kan være med at give div. samarbejdspartnere en større indsigt i bedriften.

RISE er f.eks. brugt hos en gruppe store mælkeproducenter i Mexico, bedrifter med op til 7000 køer. Bedrifterne havde en rigtig god økonomi. De havde gode arbejdsforhold for deres ansatte og god dyrevelfærd. De havde også et enormt energiforbrug til bl.a. staldkøling. Al gylle blev opbevaret i åbne laguner med meget store kvælstoftab og emission af drivhusgasser til følge. RISE analyserne og de medfølgende diskussioner har bevirket at en stor del af gruppen i dag har lavet biogasanlæg, så de selv er i stand til at producere 50 % af den energi de skal bruge og samtidig får udnyttet en langt større del af gyllens kvælstof.

Optimering hele vejen rundt

Det er en rigtig god oplevelse at møde andre europæiske kolleger. De udtrykker stor respekt for de danske økologiske landmænd, der har ry for at være meget dygtige og effektivitet. Og vi har helt sikkert været rigtig dygtige til at optimere økonomisk og til at effektiviserer. Måske er tiden inde til at udvide denne færdighed til at rumme flere

Figur 2. Bæredygtighed defineres ofte som, det at skaffe menneskene og miljøet det bedste uden at skade fremtidige generationers mulighed for at dække deres behov.

faktorer. Til at optimere på mange områder på en gang. Der er ikke sikkert, at det kommer til at gå så stærkt som det plejer, men hvis alle områder er med i overvejelserne, vil resultatet til gengæld blive solidt.

Brundtlandrapportens definition på bæredygtighed svarer meget godt til irokeserføderationens ideologi, der pålægger høvdinge, at de altid skal overveje virkningerne af deres handlinger for fremtidens efterkommere i syvende led.

Jeg ved ikke om vi nogensinde vil formå at tænke så langt. Men det er en klog tanke. Programmet er oversat til dansk, det er testet på en håndfuld bedrifter rundt i landet og ligger nu klar til at blive brugt i rådgivningen.